

ארבעה יחמורים שוחררו לטבע בשמורת הטבע נחל שורק עומרי גל, דוברות רשות הטבע והגנים

היחמור הפרסי נכחד מנוף ארצנו לפני כ-100 שנה. בזכות פרויקט השבת חיות התניין של רשות הטבע והגנים מתהדרת כיום ישראל באוכלוסיית היחמורים הגדולה בעולם.

היחמור הפרסי (Dama mesopotamica) נכחד מנוף ארצנו בתחילת המאה ה-20, ורבים חשבו כי נכחד מן העולם. אולם בשנת 1956 נתגלו כשני תרסי פרטים בדרום-מערב אירן. תגלית זו הדהימה את אנשי שמירת הטבע בעולם, והם התגייסו להציל את היחמור הפרסי. זוג יחמורים שנלכד באירן הועבר לגרמניה והיווה את היסוד לגרעין הרבייה הראשון של היחמור הפרסי בשבי. בשנת 1978 התגייסה רשות הטבע והגנים למאמץ הבין-לאומי להחלת היחמור הפרסי, והחליטה להקים גרעין רבייה בשמורת הטבע חי-בר כרמל. היסוד לגרעין רבייה זה היה שני זכרים שהגיעו מגרעין הרבייה שבגרמניה ועוד ארבע נקבות שהגיעו מאירן. הנקבות, שהובטחו לאנשי רשות הטבע והגנים על ידי בנו של השאח, הגיעו לארץ במטוס האחרון שיצא לארץ מאירן לפני פרוץ ההפיכה האסלאמית שם. עם גדילתו של העדר הוחלט להתחיל בהשבת היחמורים לטבע, תחילה לשמורת הטבע נחל כזיב שבגליל המערבי, שם הפך העדר עם

ארבעה פרטים של יחמור פרסי (שני זכרים ושתי נקבות) שוחררו לשמורת הטבע נחל שורק. השחרור התבצע במסגרת פרויקט השבת היחמורים לטבע המשותף לרשות הטבע והגנים, שאחראית גם על פרויקט הרבייה של היחמורים בחי-בר כרמל, ולגן החיות התניין. ארבעת היחמורים הועברו מגרעין הרבייה בחי-בר כרמל לשמורת הטבע נחל שורק, שם שוחררו למכלאת אקלום. לאחר שיתרגלו לתנאים יפתח השער והיחמורים יוכלו לצאת מהשטח המוגן. ארבעת היחמורים מצטרפים ל-30 פרטים נוספים שכבר מסתובבים בטבע לאחר ששוחררו באזור בשנים האחרונות. במהלך השנה האחרונה הצליח פקח רשות הטבע והגנים באזור לצפות בעופר צעיר - הוכחה לכך שהעדר המשוחרר מתאקלם ואף מצליח להעמיד צאצאים בטבע.

השנים לאוכלוסיית היחמורים הפרסיים הגדולה ביותר בעולם. בגליל המערבי האוכלוסייה מונה כ-200 פרטים. בגן החיות התניין קיים עדר יחמורים מתרבה, החל משנת 1997. גם גרעין זה התרבה היטב, וכיום זהו עדר היחמורים הגדול בעולם הנמצא בגן חיות. מאז הקמת גרעין הרבייה שותף גן החיות התניין למיזם השבת היחמורים לטבע, ופרטים רבים כבר הועברו מגן החיות לגליל המערבי לשם שחרור בטבע.

בשנים האחרונות החליטו על הקמת מיזם נוסף של השבת יחמורים לטבע, הפעם באזור הרי יהודה. היתרון במיזם השבה נוסף הוא יצירת אוכלוסייה נפרדת שתאפשר שמירה על מגוון גנטי גבוה יותר ותקטין את הסיכוי להכחדה של היחמורים כתוצאה מפגיעה בהיקף גדול (לדוגמה מחלה או שרפה), בזכות הפרדה שבין שתי האוכלוסיות. האזור שנבחר הוא שמורת הטבע נחל שורק, על צמחייתה הסבוכה ומקורות המים הרבים שבה.



שחרור יחמורים בנחל שורק. צילום: ירון כפכפי

חושבים ומחשבים

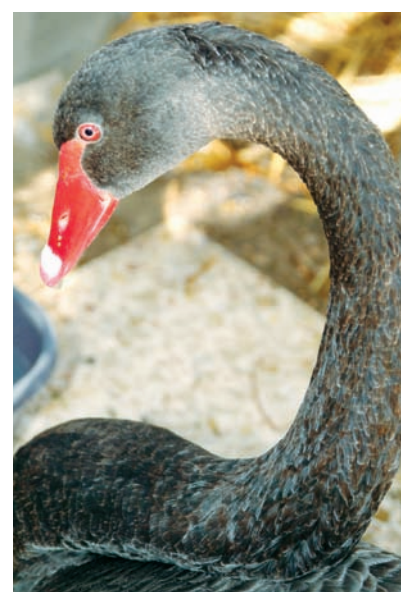
תוכנית לפיתוח חשיבה יצירתית, תכנות ומתמטיקה

במסגרת התוכנית הרבות שמפעיל מרכז אילן רמון פועלת גם התוכנית "חושבים ומחשבים". התוכנית משלבת שימוש במחשבים ניידים, חידות היגיון ובעיות מאתגרות כדי לעודד חשיבה לוגית ויצירתית ולהציג מושגים מתמטיים בצורה יותר טבעית. היות והכלי המרכזי בתוכנית הוא המחשב, יקבל כל ילד שמשתתף בתוכנית מחשב נייד אישי שילווה אותו במהלך התוכנית וישאר ברשותו בסיומה.

לפרטים והרשמה 08-6652068

מרכז אילן רמון משותף לקרן רש"י, אוניברסיטת בן גוריון, משרד החינוך, מדרום ועיריית באר-שבע בניהול בית יציב.

תוכנית מתמטיקה ומחשבים
מרכז אילן רמון
מחשבים
מרכז אילן רמון
מחשבים



צילום: חיים שוורצברג

ברבור שחור נחת בארץ הקודש ומחפש שידוך אלעד אבוהב, דובר אגודת צער בעלי חיים בישראל - תל אביב

המקנות לו מראה ייחודי ויוצא דופן בקרב הברבורים, שהם לבנים בדרך כלל. הברבורים השחורים נוהגים לבלות את חייהם בזוגיות, ולכן מקווים באגודת צער בעלי חיים בישראל - תל אביב כי תימצא לברבור השחור בת זוג חדשה שתמשיך עמו את המסע בלהקת ברבורים שחורים שתנדוד לאפריקה בעונה הקרובה.

אנשי המחלקה הווטרנרית של תל אביב מצאו אותו תשוש ממסע הנדידה ועם פציעה ברגלו. הברבור השחור הוא ציפור מים גדולה המקננת באוסטרליה ואף נחשבת לציפור הלאומית שלה. מקור שמו של הברבור השחור הוא בנוצותיו השחורות,

ברבור שחור שנפצע כנראה במהלך הנדידה מאפריקה לאירופה איבד את להקתו ונחת בחופי תל אביב. לאחר שקיבל טיפול רפואי באגודת צער בעלי חיים בישראל - תל אביב, מצפה הברבור השחור הנוהג לבלות את ימיו ולילותיו בזוגיות, לחברה חדשה אשר תמתין עמו לעונת הנדידה הקרובה לכיוון אפריקה.

אם ראייתם בעל חיים במצוקה, אל תהססו לפנות לאגודה בטלפון: 1599-50-2005, ואנו נעשה כמיטב יכולתנו כדי לסייע.

גישה חדשה לטיפול בהתפשטות מהירה של מחלת האלצהיימר אורית סוליציאנו, דוברת האוניברסיטה העברית

התעלומה המעסיקה מדענים מזה זמן רב - מדוע אנשים הנושאים את הגן המוטנטי BChE-K מועדים להתפשטות מהירה יותר של המחלה בהשוואה לאנשים הנושאים את הגרסה הרגילה של הגן BChE. הגן הנושא מוטציה זו מופיע בקרב 20 אחוז מהאוכלוסייה הישראלית.

מהאוניברסיטה העברית. המחקר נערך בשיתוף ד"ר דבי שלו וד"ר אסתר בנט מהמכון למדעי החיים על שם סילברמן באוניברסיטה העברית, הרווי וילגוס מחברת פארמאטון, וכן ד"ר אלינור בן-אסייג ותלמידת המחקר שני שנער-צרפתי מהמרכז הרפואי על שם סוראסקי בתל אביב.

חוקרים באוניברסיטה העברית פיתחו גישה חדשה שעשויה לסייע בטיפול בהתפשטות מהירה של מחלת אלצהיימר. המאמר המתאר את המחקר נבחר לאחרונה למאמר השבוע על ידי כתב העת היוקרתי Biological Chemistry והתפרסם ככתבת השער. הגישה שפותחה על בסיס ממצאי המחקר ושעשויה להוביל לפיתוח תרופה נרשמה כפטנט על ידי יישום - החברה לפיתוח המחקר של האוניברסיטה העברית בירושלים, המציעה ברישיון את זכויות הפיתוח.

מחלת אלצהיימר מאופיינת ברמות נמוכות של השליח העצבי אצטילכולין. החלבון המופק מהגן המוטנטי מפרק אצטילכולין בקצב אטי יותר בהשוואה לגן הרגיל. לכן באופן תאורטי, אנשים הנושאים את הגן המוטנטי אמורים להיות מוגנים יותר מאחרים מההשפעות ההרסניות של המחלה. נשאי הגן המוטנטי אמנם מראים עיכוב בהתפתחות המחלה, אך

במחקר, שבוצע במכון למדעי החיים על שם סילברמן, פתרו החוקרים את

מחקר זה היה השלב האחרון בעבודת הדוקטורט של ד"ר ארוז פודולי, עד לאחרונה דוקטורנט במעבדתם של פרופי עודד ליבנה ופרופי חרמונה שורק



זרחנית תכולה / רחלי עינב ואלוארו ישראל

פריחה נוספת של אצה מקבוצת החומיות בצפון הארץ

רק בחודש שעבר הארכנו וסיפרנו על הפריחה של הקודיון הננסי, כיצד הגיע ואיך התגלה ואילו כמויות... וכבר מין נוסף של אצה מציף את חופי צפון הארץ, מראש הנקרה ודרומה - זרחנית תכולה. הזרחנית התכולה גם היא מין פולש שהגיע לכאן מים סוף. בשנת 1991 היא קיבלה את שמה הלטיני העדכני *Styopodium schimperi*, מקבוצה של חוקרים צרפתיים שעקבו אחרי הפריצה שלה לים התיכון, ממצרים לארצות האטלס דרומה וצפונה עד לטורקיה.

כמויות גדולות של זרחנית תכולה נפלטו לים. הצילום מחוף בצת (במבט לכיוון ראש הנקרה).



צילום: רחלי עינב

זרחנית תכולה היא אצה חומה שצורתה כעין מניפה. לרוחב התאלוס של האצה נראים קווים קונצנטריים קשתיים שנוצרים מריכוז של שערות ותאי מין כהים. אין צורך להיעזר במיקרוסקופ כדי לזהות אותה. סימן ההיכר המיוחד של המין הוא הצבע הפוספורי הכחול שלו. כאשר האצה טבולה במים הצבע שלה הוא תכלת-טורקיז, בהחלט צבע לא שגרתי לאצה. כאשר היא מוצאת מן המים היא מאבדת את הגוון המיוחד וחוזרת לחום שגרתי. מקור הצבע הזרחני הוא במבנה של התאים, והוא נוצר כתוצאה משבירת האור (כמו הצבעים המתכתיים שעל כנפי חרקים).



הצילומים של האצות בצבע תכלת צולמו במהלך צלילה מול שקמונה, בשנת 2004. הצבע הזוהר נשמר כל עוד האצה מכוסה מים.



צילום: טלי שטיין

כאשר לבסוף המחלה מתפרצת אצלם היא מתקדמת בקצב מהיר יותר ולא מגיבה לתרופות. נשאי הגן המוטנטי חשופים לסיכון גבוה יותר להתקדמות מהירה של המחלה.

הסיבה למצב חריג זה הייתה עד כה בגדר תעלומה למדענים, אך המחקר הנוכחי הוכיח שהחלבון המוטנטי נכשל בהגנה מפני המשקעים המוחיים הרעילים (פלאקים) שנוצרים במחלת האלצהיימר. ממסקנות

המחקר נובע שהחלבון התקין, שאותו ניתן להפיק מחלבון של עזים מהונדסות בחברה האמריקנית Pharmathene, עשוי להתאים לפיתוח תרופה חדשה לעיכוב התקדמות המחלה.

שועלת פנק חדשה בחי-כיף / ד"ר אפי וגשל, וטרינר החי-כיף בראשון לציון

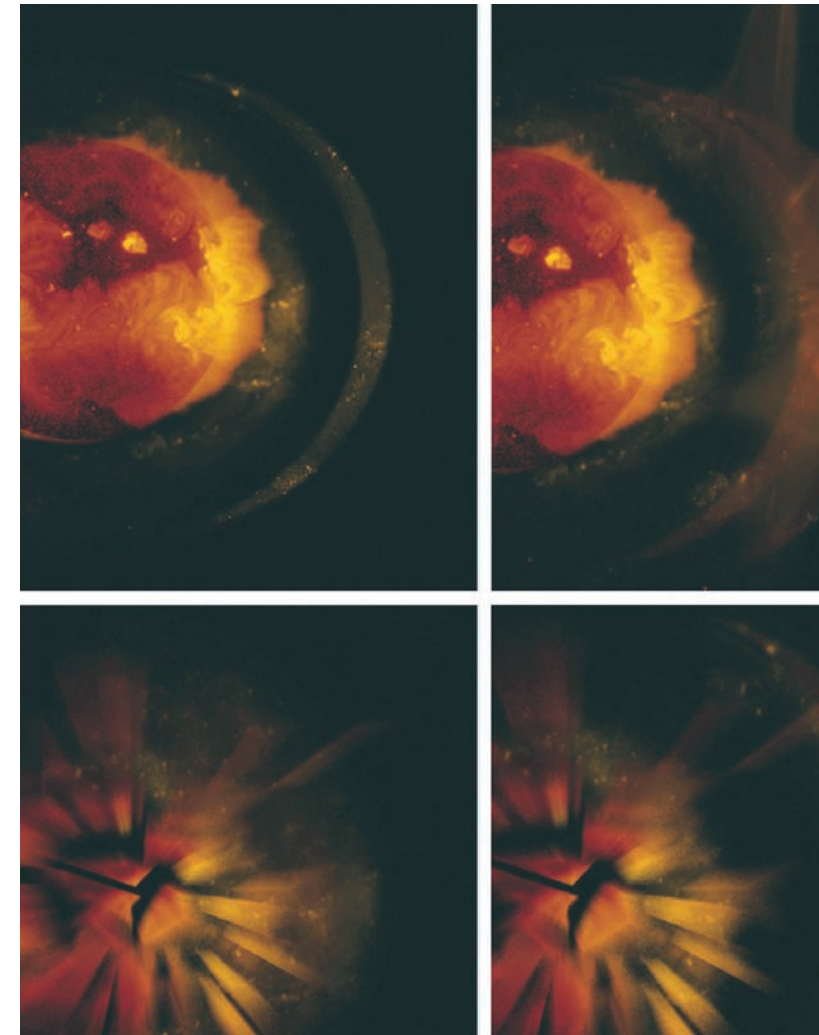


צילום: טלי שטיין

בחי-כיף בראשון לציון התעברה שועלת הפנק העונה לשם דורה. כהכנה להמלטה סידרו עבורה תא מיוחד ומחומם ותא חלופי לבן זוגה שועל הפנק - חטפני. בוקר אחד, לאחר ההאכלה, עבר גבי המטפל הראשי במקום והבחין כי דורה חופרת ומטמינה משהו שלא נראה כמו האוכל שהיא בדרך כלל מטמינה, ופתאום ראה שזה גם זו. דורה שועלת הפנק שהמליטה, לא טיפלה בגורים אלא הטמינה אותם באדמה, ובמקום זה הכניסה את המזון של אותו יום לתא ההמלטה. המלטה ראשונה תמיד בעייתית. פגמים גנטיים, עיכובים, בעיות ביציאה, לידת עכוז - הרוב קורה שם, וגם בעיות פסיכולוגיות של אימהות לא מנוסות שקוברות את גוריהן חסרי הישע. גם הפעם שני גורים כבר נקברו על ידי דורה בקבר הטרי. הזכר כבר היה מת, אבל פינקי, הנקבה הקטנה שמשקלה כמה עשרות גרמים, עדיין נשמה. היא הועברה במהירות למרפאת הגן, שם עברה כמה טיפולי חירום מצילי חיים ומצבה התייצב. שירה, מטפלת הטורפים הקטנים ומטפלת הפנקים, התנדבה מיד להיות אימא לפינקי הקטנה. ידענו שהשעות והימים הראשונים הם קריטיים, ושירה עשתה ימים כלילות כדי להציל את פינקי. שועל

חיי כוכב / יכשם עזגד, דובר מכון ויצמן למדע

מדעני מכון ויצמן למדע חשפו את הכוכב המתפוצץ הגדול ביותר שנצפה מעולם. בהמשך התהליך הפך הכוכב לחור שחור גדול.



צילום: באדיבות מכון ויצמן למדע

התפוצצויות של כוכב סופר-ענק. למעלה משמאל: "סופרנובה מדומה" - פליטת כמויות גדולות של חומר המלווה באור חזק ובהיר. למעלה מימין: התנגשויות בין טבעות ענקיות הנפלטות מהכוכב דומות לסופרנובה, אך אינן מובילות להשמדה מוחלטת של הכוכב. למטה משמאל: "טביעת אצבע" אופיינית לסופרנובה מסוג II - גלי הלם הנוצרים בהתנגשות בין שיירי הכוכב שהתפוצץ, ההולכים ומתפשטים, לבין חומר שנזרק מהכוכב בשלב מוקדם יותר. למטה מימין: סופר-התפרצות המהווה "סימן מקדים" לסופרנובה

בתצפית ראשונה מסוגה בעולם הצליחו מדענים ממכון ויצמן למדע לצפות בהתפוצצות של כוכב שמסתו גדולה מפי 50 ממסת השמש שלנו. זהו הכוכב המתפוצץ הגדול ביותר שנצפה מעולם. תצפיות המשך העלו, שמרבית מסת הכוכב קרסה אל תוך עצמה, דבר שגרם להפיכת הכוכב לחור שחור גדול.

כוכבים, כמו בני אדם, אינם חיים לנצח. למעשה הדרך שבה הם מסיימים את חייהם קבועה מראש, ותלויה בגודל הכוכב וב"משק האנרגיה" שלו. תהליך

עצמאיים. תהליך זה גורם לקריסת הליבה (והשכבות הסמוכות אליה) אל תוך עצמה, ולהשלכת שאר החומר של הכוכב אל החלל במהירות עצומה. התפוצצות זו, המאירה את מרחבי החלל, קרויה סופרנובה. סופרנובה משחררת בתוך ימים אחדים כמות אנרגיה העולה על האנרגיה ששחררה, משחררת ותשחרר השמש שלנו במשך כל חייה. בהירותה של התפוצצות כזאת היא כה רבה, עד שאם היא מתרחשת במרחק של מאות שנות אור אחדות מכדור הארץ היא עשויה להיראות כנקודה בהירה ברקיע, גם בשעות היום. באותו זמן ממשיכה ליבתו של הכוכב לקרוס, בתהליך שבו הלחץ הכבידתי גורם להפיכה של פרוטונים ואלקטרונים לניטרונים. בסופו של התהליך נדחסת ליבה שקוטרה כ-10,000 ק"מ לכדור צפוף שקוטרו כעשרה ק"מ בלבד, כך שמתקבל כוכב ניטרונים שארגו רגיל מהחומר שלו שקול כנגד כדור הארץ כולו. כאשר הכוכב המתפוצץ גדול עוד יותר, כלומר כאשר מסתו שווה לפי 20 ממסת השמש שלנו, הקריסה שלאחר ההתפוצצות נמשכת, כך שהמסה מתרכזת בקוטר כה קטן, וכוח

הכבידה שלה כה גדול, עד שאפילו גלי האור אינם מסוגלים להשתחרר ממנו. מכיוון שכך, כוכב שהגיע למצב כזה אינו נראה לעין, מה שהקנה לו את הכינוי "חור שחור".

הסופרנובה האחרונה שנראתה בגלקסיה שלנו, "שביל החלב", התרחשה בשנת 1604. הסופרנובה האחרונה שנצפתה בעין התרחשה בשנת 1987 בגלקסיה הסמוכה, הקרויה "ענן מגן הגדול". מאז נצפו סופרנובות שונות באמצעות טלסקופים, לוייני מחקר וטלסקופי חלל. אבל כל הכוכבים המתפוצצים שניתן היה למדוד אותם היו בעלי מסה שלא עלתה על פי 20 ממסת השמש שלנו. התאוריה המקובלת הראתה שגם כוכבים גדולים וכבדים פי עשרות ומאות מהשמש שלנו מסיימים את חייהם בהתפוצצות סופרנובה, ובתהליך הקריסה שלאחריה, שבו הם הופכים לחורים שחורים. אלא שתופעה זו לא נצפתה בפועל, עד למחקרם האחרון של ד"ר אבישי גל-ים מהפקולטה לפיזיקה של מכון ויצמן למדע, ושותפו פרופ' דגלס לאונרד מאוניברסיטת San Diego State, ארצות הברית.

ד"ר גל-ים ופרופ' לאונרד צפו באזור מסוים בחלל באמצעות הטלסקופ קק הפועל בפסגת הר מאונה קיאה בהוואי, וכן באמצעות טלסקופ החלל האבל. הם הצליחו לאתר ולמדוד כוכב לפני התפוצצותו כסופרנובה, והראו שמסתו של הכוכב שווה לפי 50-100 ממסת השמש שלנו. לאחר שהכוכב

התפוצץ, התברר שהחומר שהושלך ממנו בתהליך ההתפוצצות מהווה רק חלק קטן ממסת הכוכב. ד"ר גל-ים מעריך, שרוב חומר הכוכב עבר תהליך של קריסה אל תוך עצמו, שיסתיים בהיווצרות חור שחור. ואמנם, הכוכב שנראה באמצעות הטלסקופים "נעלם" לאחר ההתפוצצות, ואינו מופיע עוד בתמונות חדשות שמצולמות באמצעות טלסקופ החלל.

משמעות הדבר היא שהקריסה אכן הושלמה, ושהמסה הצפופה של ליבת הכוכב מפעילה עכשיו כוחות כבידה כה חזקים, עד שאפילו האור הנראה אינו יכול לעזוב את הכוכב, דבר שהופך אותו, ככל הנראה, ליחור שחור.




**צמרים
בכרם
הזיתים**

**מרחק נגיעה מכל שמורות הטבע
והאטרקציות בצפון הנגב.
על גבעה הצופה לנוף מרהיב - דירות נופש
מפוארות ומעוצבות, ג'קוזי, בריכה פרטית,
גינה מטופחת ומדשאות. דירוג AAA.
מתאים לזוגות ולמשפחות.**

לפרטים והזמנות:
www.keremhazetim.co.il 054-6602199

כפר נבון

בסמוך לשמורת טבע,
חצי שעה מבאר שבע,
אשקלון, קרית גת.

ארוצ'ים פרטיים 50 איש

סוויטות מדהימות צימרים מרווחים
לזוגות למשפחות




**מרחבים
(מבודד ללא שכנים)
נחל, בריכת מים, בוסתן אורגני,
ג'קוזים מפנקים ועוד...**

לפרטים והזמנות: 052-8362812
www.kfarnavon.co.il



זכרו! מאחורי כל זוג עיניים יש נשמה

פינת אימוץ בעלי חיים

<p>ג'ו קוקר ספניאל מעורב עם פוינטר כבן שנתיים וחצי, מחונך ונבון, שלו ורגוע. מעולה עם ילדים.</p>	<p>טייגר גור כלבים ביגל מעורב, כבן חצי שנה, זקוק לחינוך, אך מלא אהבה ותבונה. יגדל להיות כלב קטן.</p>	<p>קסם פינצ'ר מעורב עם כלב שועלי, כלבלב קטן כבן תשעה חודשים. יוצר קשר טוב עם כולם.</p>	
			
<p>שמש גור מתוק כבן חמישה חודשים, שובב ואוהב לשחק ולהתלפת.</p>	<p>טייגר גור כלבים ביגל מעורב, כבן חצי שנה, זקוק לחינוך, אך מלא אהבה ותבונה. יגדל להיות כלב קטן.</p>	<p>קסם פינצ'ר מעורב עם כלב שועלי, כלבלב קטן כבן תשעה חודשים. יוצר קשר טוב עם כולם.</p>	<p>קסם פינצ'ר מעורב עם כלב שועלי, כלבלב קטן כבן תשעה חודשים. יוצר קשר טוב עם כולם.</p>

שעות פעילות לקהל המבקרים / אימוצים

ימים ראשון עד חמישי בשעות: 08:00 – 20:00, יום שישי בשעות: 08:00 – 12:00, יום שבת בשעות: 11:00 – 14:00
כתובתנו: רחוב הרצל 159 תל אביב

לפרטים נוספים: צער בעלי חיים בישראל - תל אביב, טל': 03-5185889, פקס: 03-5185889, www.sPCA.co.il

לאן נעלם עין חנדק

סימון שבילים

כתב: אורי דביר

עין חנדק היה אחד המעיינות היפים שניתן ללמוד בהם את שיטת ההשקיה המיוחדת ועיבוד השלחין בהרי יהודה. השביל היורד ממנו לכיוון הכביש הסלול באפיקו של נחל שורק עבר בשדות שהושקו במי המעיין והדגימו יפה את שיטת השקיית השלחין כאן. היום אין להיכנס למעיין עצמו, לנקבה או לעבר חדר איגום המים בגלל סכנת מפולת. האתר היחיד והמרשים שנתר במתחם של עין חנדק הוא סכר גדול ועתיק, בנוי אבנים מסותתות ובתחתיתו פתח ניקוז. הסכר מכונה בפי המטיילים "הכותל" או "הכותל המערבי", ואכן הוא מזכיר אותו במקצת ובהקטנה. אתר נוסף בסביבה הוא מנזר יוחנן המטביל השוכן ליד מושב אבן ספיר.

אז עין חנדק לא ממש נעלם. למעשה, מטיילים היום לעין חנדק מטיילי "שביל ישראל" בדרכם בשביל הרציף או כאלה שנעלם מהם כי אתר עין חנדק עצמו לא בשיאו עכשיו, וזה בלשון המעטה.

ספיר לעין חנדק, ואת נוסעיהן מחפשים את השביל למעיין. היו גם כאלה שניסו לטפס מדרך העפר המסומנת באדום והעולה לחורבת סעדים על קטע קטן, שבוטל גם הוא, קטע תלול וללא אחיזה נוחה, כזה העלול להיות מסוכן כשהוא רטוב.

היום השביל יורד לעין חנדק מזרחה יותר, מכביש הגישה לאבן ספיר, כחצי קילומטר מכביש הגישה לבית החולים הדסה. הסימון המפנה לירידה מופיע על מעקה הביטחון, וכן על שלט הניצב מעברו של הכביש. השביל שופר, הותקנו בו מדרגות בכמה מקומות, ועוברים בו ליד שומרה עתיקה וליד שרידי טרסות חקלאיות ועתיקות. השביל עובר ברובו בחורש ובצל, עד הגיעו לערוץ הנחל. כאן משום מה הותקנו שלטים (עם הסימון הישן של "שביל ישראל") המצביעים דווקא על העלייה הישנה לכביש הגישה לאבן ספיר ולחורבת סעדים. כאן עובר גם "שביל ירושלים" המקשר את "שביל ישראל" עם ירושלים.

מי שטייל בעבר בעין חנדק, מן הראוי לו שישכח או יתעלם מהדרכים והשבילים המולכיים לשם. קטעי כביש המסתעפים מהכביש העולה לבית החולים הדסה נחסמו, וחבל שהשלטים המצביעים על השביל לעין חנדק נשארו שם במקום. גם השביל התלול היורד ליד הכניסה למושב אבן ספיר בוטל, אם כי השלט המצביע על הירידה עוד היה בזמן כתיבת דברים אלה. בתיאור הטיוטל ב"שביל המעיינות" בחוברת זו תיארו את השינויים שחלו בשביל. בתוך כך שונה גם שביל הגישה ממבואות מושב אבן ספיר לעין חנדק. הואיל וקודם כול מסמנים בשטח ורק מאוחר יותר מעלים את השינויים על המפה, ואין כנראה תקציב להציב שלט בשטח המספר לנו שמוצא השביל או התוואי שונו, קורה שמטיילים רבים מחפשים את דרכם מבלי לדעת לאן נעלם השביל שהיו בו כבר פעם או שהמליצו עליו כחלק מטיוטל. כך קרה שבשבעות האחרונות, בכל ימות השבוע ובעיקר בסוף השבוע ראיתי מכוניות רבות חונות ליד השביל הישן היורד ממבואות מושב אבן